

was per maand f 50 mln aan deviezen nodig. Er was, schreef hij, 'een situatie . . . ontstaan . . . die het koninkrijk financieel-economisch aan de rand van de afgrond doet staan.'

Daarmee stond voor Beel vast dat een beslissing moest worden genomen. Begin mei vloog hij samen met Jonkman naar Batavia. De enige adviseurs die de beide ministers meenamen, waren twee financiële deskundigen: Hirschfeld en mr. H. Albarda, directeur van de Nederlandse Handelmaatschappij. Zij hadden voorts een koninklijk besluit bij zich waarmee aan van Mook, die er enkele malen op had aangedrongen te worden vervangen, ontslag werd verleend – mr. J. Meynen, minister van oorlog in het kabinet-Schermerhorn, zou hem opvolgen.

★

Jonkman en van Mook waren, sterker dan Schermerhorn, tot op dat moment tegenstanders geweest van elk grootscheeps militair ingrijpen tegen de Republiek. In de Tweede Kamer had Jonkman zich bij twee gelegenheden publiekelijk tegen zulk een ingrijpen uitgesproken en van Mook had midden februari, toen het nog onzeker was of het akkoord van Linggadjati zou worden ondertekend, in een bespreking met de Commissie-Generaal, waarin Spoor had betoogd dat er, als men de Republiek wilde uitschakelen, 'slechts één antwoord' was, 'nl. de haard van het verzet neer . . . slaan' ('dit zou dus betekenen een bezetting van Djokja'), gezegd, 'dat een dergelijke militaire actie zou uitlopen op een voortgezette worsteling, die tenslotte geen werkelijk resultaat [zou] brengen, slechts uitputting en vernietiging aan beide zijden.' Daarop had Schermerhorn als zijn opinie gegeven, 'dat hij eventueel de verantwoordelijkheid voor militair optreden zou willen dragen, maar dan moet de grondslag daarvoor goed zijn. Dat is zij thans niet.'¹ Toen op 18 maart uit Den Haag het telegram was ontvangen dat de Commissie-Generaal Linggadjati mocht ondertekenen, had van Mook tegen Boon gezegd dat, zeker, de militaire macht aanwezig was om tot de aanval over te gaan, maar dat was 'op den duur onmogelijk, omdat de steun van andere mogendheden als Engeland en de Verenigde Staten, waarvan wij het

¹ Commissie-Generaal: Notulen, 17 febr. 1947, a.v., p. 462 e.v.